

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. VII. convellantur alia fundamenta adversæ sententiæ,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

56. Ad alia exempla adducta (de Dæmonibus scilicet in inferno existentibus; de Asmodeo in deserto superioris Ægypti à Raphaële ligato; de animabus Patrū veteris Testamenti, & puero- rum sine baptisimo mortuorum, in Lybno de- tentis) patet solutio ex supra dictis. Illi enim spiritus ibi tanquam in loco connaturali non existunt, sed tanquam in loco violento, aut præ- ternaturali: quando autem dicimus Angelos, vel animas separatas, per operationem transeun- tem in loco existere, loquimur de loco con- naturalis, non autem de violento, aut præterna- turali: ostendimus enim in ultima conclusione, rationem formalem talis ubicationis & præsen- tiæ esse passionem, seu passivam alligationem, quâ spiritus ita detinentur & alligantur, ut non permittantur alibi operari. Neque hoc est mu- tare rationes formales existendi in loco, sed proportionatè assignare illas: sicut corpus Chri- sti naturaliter existit in loco per extensionem quantitatis, supernaturaliter verò, & modo spi- rituali ac indivisibili, per conversionem sacra- mentalem.

Addo quod, spiritus alligati corpori, fortè non ita alligantur, quod priventur omni actione in ipsum, ita ut purè existant per passionem, sed aliquid permittuntur operari, plus vel minus, prout fuerit strictior vel minus stricta alligatio, per quam corpus, ut instrumentum Dei, impedit & coercet virtutem operativam Angeli, sicque causat in illo majorem vel minorem pœ- nam. Ita Ferrariensis 3. contra Gent. cap. 86. ad 1. dicens: *Aliquid in ignem agunt, aut motum, aut aliquid aliud nobis ignotum.*

57. Ad illud quod additur de Angelis custodi- bus, respondeo illos circa nos semper operari a- liquo pacto, vel continendo imaginationem, vel suggerendo bonas cogitationes, vel impediendo nociva: sicut enim infinita propemodum sunt pericula quæ nos latent: ita & ferè infinita & quasi continua sunt actiones, quas Angeli boni circa nos exercent. Quando verò nihil circa nos operantur, tunc solum circa nos habent præsentiam illam ordinis, quam supra ex Caje- tano exposuimus, ut satis apertè docere videtur D. Thomas infra quæst. 113. art. 6. ad 3. dicens: *Angelus licet interdum derelinquat hominem loco, non tamè derelinquit eum, quantum ad effectum custodia: quia etiam cum est in caelo, cognoscit quid circa hominem agatur: nec indiget morâ temporis ad motum localem, sed statim potest adesse.*

§. VII.

Convelluntur alia fundamenta adverse sententia.

58. Tertio arguunt Adversarij: Si Angelus per operationem transeuntem in loco existat, sequitur quod si cesset ab omni operatione externa, vel itaque solum contemplari, nullibi erit: Sed hoc videtur inconueniens: Ergo & illud. Sequela Majoris patet: sublatâ enim ratione formali, tollitur effectus formalis. Minorem autem probant: Primò quia substantia Angeli actu existens, nec tamen operans ad extra, finita est & limitata: Sed, quod habet esse finitum & limitatum, existitque in rerum natura, alicubi seu in aliquo determinato loco existit; non enim potest esse ubique, cum immensitas sit attributum soli Deo ratione infinitatis conveniens: Ergo substantia Angeli, etiam non ope-

antis ad extra, alicubi existit. Secundo probant eandem Minorem, quia substantia materialis, ablatâ quantitate, remaneret adhuc in loco: Ergo & substantia Angeli, cessante omni operatione ad extra. Consequentia patet, ex paritate rationis, Antecedens probatur à Suare & Molina: nam si Deus ab aqua existente in vase auferret quantitatem, tunc substantia illa aquæ remaneret in eodem loco, scilicet intra illud vas: cum enim remaneret in rerum natura, & non esset extra prædictum vas, deberet utique esse intra illud.

Addunt, quod si semel ablata quantitate ab aqua existente in vase, Deus postea, suspendendo illud miraculum, aquam illam suæ nature relinqueret, quantitas ex aqua illius substantia intra vas ipsum de novo resularet: quod si- gnum est aquæ substantiam ibidem remansisse; alioquin non esset ratio cur potius intra vas, quam alibi prædicta quantitas resularet.

Respondeo D. Thomam in 1. dist. 37. quæst. 3. art. 1. idem omnino argumentum sibi opponere: Sibi enim objicit quarto loco: *Si per operationem conveniat sibi (id est Angelo) esse in loco, non nisi in quantum operatur circa locum aliquum: Sed Angelus non operatur semper circa corporalia: Ergo aliquando non alicubi esset. Nec ubique esset, quia hoc Dei proprium est: Ergo nusquam esset, quod videtur absurdum.* Cui argumento sic respondet: *Ad quartum dicendum, quod hoc non reputo inconve- niens, quod Angelus sine loco possit esse & non in loco, quando nullam operationem circa locum habet: nec est inconueniens ut tunc nusquam, vel in nullo loco esse dicatur: sicut etiam non est inconueniens, quod nullo colore coloratus dicatur: sed hoc tamen non est imaginabile, quia imaginatio continuum non tran- scendit. Itaque illud magnum absurdum quod aliqui reputant, nempe quod Angelus possit non esse in loco, seu ab omni loco absolvi, est inconueniens imaginationis, non rationis, illique qui sic arguunt (inquit Vazquez) dum loquuntur de spiritualibus, non possunt oblivisci corporalia. Unde ad primam probationem in contra- rium respondet S. Doctor ibidem in corpore articuli: *Sed ista est valde rudi probatio, quia procedit ex equivocatione finis: cum enim dicitur quod virtus Angeli finita, accipitur finis pro fine essentia & virtutis... & non pro fine dimensionis: locum autem dicitur finiens, vel finitus, secundum terminos quanti- tatis dimensionis: finis autem secundum utramque ac- ceptionem, nullam commensuratiorem seu proportionem habet: unde non oportet ut quod est finitum in es- sentia, ad terminos loci finiat. In forma ergo ad argumentum respondeo, distinguendo Majorem. Substantia Angeli actu existens, nec tamen operans, finita & limitata est, finitate & limita- tione factâ per terminos essentia, concedo Majorem: finitate & limitatione factâ per terminos loci, nego Majorem. Similiter distinguo Minorem: Quod habet esse finitum & limitatum, finitate & limitatione factâ per terminos loci, est alicubi tanquam in loco, concedo Minorem: Quod est finitum & limitatum, finitate & limita- tione factâ per terminos essentia præcisè, nego Minorem, & Consequentiam.**

Ad secundam probationem, nego Antecedens: ad cuius probationem, nego quod abla- tâ quantitate ab aqua intra vas existente, sub- stantia aquæ ibidem remaneret: in eo liquidum est, licet aqua illa esset in universo, ut pass- eventu, licet aqua illa esset in universo, ut pass- eventu, cum aptitudine existendi in loco, nulli-

hinc tamen tanquam in loco remaneret, subindeque nec de illa verificaretur, quod esset actu intra vas, vel extra illud, sed solum quod esset in potentia radicali & remota ad existendum in illo vase, aut extra illud.

Ad illud quod subiungitur, dico quod licet ablatâ divinitus quantitate aqua intra vas aliquod existens, si Deus postea relinqueret aquantam illam suâ naturâ, tunc resularet ex substantia illius nova quantitas intra vas, hoc tamen non ideo contingeret, quia dum aqua illa existeret sine quantitate, esset in vase tanquam in loco, sed ex eo precise quod suâ naturâ relinquit, exigeret recuperare priorem quantitatem, & consequenter præsentiam & ubicationem ad locum illum quem antea replebat.

Imitat Molina, dicens se non posse capere quomodo aqua illa, sublatâ quantitate, remaneret in rerum natura, & tamen non esset alicubi; licet nec quomodo Angelus subtrahens, applicationem suâ virtutis operativâ ad locum, adhuc existeret in rerum natura, & tamen nullibi esset. Verum licet ista duo concipi non possint, sequendo, sicut sequitur Molina, imaginationis dictum, quæ continuum non transcendit: si tamen Theologus, vel Philosophus, relicta imaginatione quæ in his rebus seducit, sequatur rationem, tunc facile concipiet, quod sicut licet non sit imaginabile corpus, nisi sub aliqua figura, potest tamen divinitus dari sine illa, ita, inquam, concipiet, quod dari possit aliqua substantia creata, quæ sit pars hujus universi, atque ab eo in ipso exsistat tanquam in suo toto, & tamen defectu quantitatis, vel applicationis ipsius ad locum, non sit alicubi tanquam in loco.

Obijciunt quartò: Si operatio Angeli virtualiter transiens in locum, esset illi ratio formalis essendi in loco, sequeretur Angelum, qui movet primam spheram, esse in tota illa spherâ tanquam in loco, utpote cum agat in totam illam: Consequens non debet admitti: Ergo, &c.

Respondeo negando sequelam: Non enim quælibet operatio Angeli in locum corporeum est illi ratio formalis essendi in loco, sed illa tantum quæ est ab ipso immediate immediatione suppositi; subindeque cum non agat immediate immediatione suppositi in totam primam spheram, sed movendo unam partem immediate immediatione suppositi, moveat alias solum mediantes istâ, ac proinde immediate solum immediatione virtutis; non est formaliter tanquam in loco nisi in una parte illius primi orbis, nempe illa quæ est in Oriente, vel in alia, quæ per motum circularem illi succedit. Ita S. Thomas hic art. 2. ubi ait: *Nec tamen oportet quod si aliquis Angelus movet cælum, quod sit ubique* (seu in toto cælo primo quidem, quia non applicatur virtus ejus, nisi ad id quod primo ab ipso movetur. Una autem pars cæli est in qua primo est motus, scilicet pars Orientis. Unde etiam Philosophus in octavo Physicæ, virtutem motus cælorum attribuit parti Orientis. Ex quo intelliges, quod si Angelus moveret lapidem, ex cuius motu alia moverentur, non oporteret quod esset nisi ubi esset primum motum, ut ait idem S. Doctor in 1. dist. 37. quæst. 3. art. 2. Similiter si Angelus moveret baculum pertingentem à terra usque in cælum, non esset in toto illo baculo, sed in ea tantum parte cui suam applicaret virtutem, vimque movendi seu impulsivam imprimeret.

Obijciunt quintò: Quod est Angelo ratio for-

malis essendi in loco, debet esse in ipso: At operatio transiens non est in Angelo, sed in corpore circa quod operatur; cum actio transiens non recipiatur in agente, sed in passivo: Ergo talis operatio non est Angelo ratio existendi in loco.

Respondeo concessâ Majori, negando Minorem: Ad cujus probationem dico, actionem per quam Angelus operatur ad extra, esse formaliter immanentem, & virtualiter solum transeuntem, ut infra patebit; ac proinde in ipso Angelo recipi, licet effectus per illam productus, in corpore circa quod Angelus agit recipiatur.

Obijciunt ultimò quidam Recentiores in manuscriptis: Operari in aliquo loco, non est proprie in eo esse: Sol enim non est proprie in visceribus terræ, sed tantum in cælo, licet in visceribus terræ operetur; & secundum Divum Thomam 3. parte quæst. 52. art. 2. anima Christi Domini verè & proprie descendit solum in Lybnum Patrum, non verò in infernum damnatorum, quia descendit ad Lybnum Patrum per suam realem præsentiam & substantiam, ad infernum verò damnatorum per suos effectus tantum: Sed Angeli verè & proprie in locis corporeis exsistunt: Ergo in illis non sunt tantum præsentem per operationem.

Respondeo distinguendo Majorem: Operari in aliquo loco immediate immediatione tantum virtutis, non est proprie in eo existeret, concedo Majorem: Operari in aliquo loco immediate, tam immediatione suppositi, quam immediatione virtutis, nego Majorem. Unde quia Sol non operatur in visceribus terræ immediate per suum suppositum, sed tantum per virtutem à se diffusam, non est proprie in visceribus terræ. Similiter anima Christi verè & proprie non fuit in inferno damnatorum: quia in eo non fuit immediate per suum suppositum, sed tantum per suos effectus. Quando autem dicimus Angelos exsistere in loco per operationem transeuntem, id intelligimus de operatione transeunte, quæ exit ab Angelo immediate immediatione suppositi; non verò de illa quæ procedit ab illo immediate solum immediatione virtutis, id est per virtutem à se diffusâ & derivatam. Unde supra dicebamus, quod licet Angelus in tota prima spherâ motum localem efficiat, non tamen toti spheræ substantialiter præsens est, sed solum parti orientali, cui primò applicat suam virtutem, & in quam agit immediate non solum immediatione virtutis, sed etiam immediatione suppositi.

Præterea advertendum est, illos Authores multum hallucinari, & laborare in æquivoco, dū ista duo confundunt: substantiâ Angeli est in loco: Angelus est in loco per suam substantiam; hæc enim valde diversa sunt. Nam hæc propositio: *substantia Angeli in loco existit*, verissima est, & solum denotat substantiam Angeli præsentem fieri loco, tanquam subiectum, seu rem quæ est in loco, & movetur localiter; quod libenter concedimus, & nullus Thomistarum negavit. Ista verò: *Angelus est in loco per suam substantiam*, falsa est, & à Thomistis negatur: significat enim substantiam Angeli secundum se, ac intra propriam lineam consideratam, & ut prævenit operationem, esse rationem formalem quæ tribuit Angelo quod sit in loco, seu quæ fundat immediate ubi angelicum; quod à veritate & mente D. Thomæ penitus esse alienum supra ostendimus. Solutio ad alias instantias, quæ contra

tra nostram sententiam fieri possent, patebit ex dicendis §. sequenti.

§. VIII.

Corollaria precedentis doctrine.

- 70.** **E**X dictis colliges primò, Angelum non esse propriè in loco, sed tantum metaphoricè. Nam ut aliquid sit in loco propriè, non sufficit quòd habeat realem præsentiam suæ substantiæ ad locum (hanc enim habet Deus in omnibus locis, & anima rationalis in corpore, & corpus Christi in Eucharistia; & tamen non sunt in illis ut in loco propriè dicto) sed insuper requiritur, quòd à loco circumscribatur & mensuretur; unde ait S. Thomas in 4. dist. 10. quaest. 1. art. 3. quaestiuic. 1. *Nihil per se & propriè loquendo est in loco, ut in loco, nisi quod loco circumscribitur. Et in 1. dist. 37. quaest. 3. art. 1. ad 1. Locus (inquit) est nomen mensuræ, unde esse in loco propriè, significatur ut esse in mensura. Sed Angelus in loco corporeo ratione operationis existens, ab eo non circumscribitur, nec mensuratur, ut patet; imò potius illum effectivè continet & mensurat, ut supra ex eodem S. Doctore ostendimus: Ergo licet ratione operationis virtualiter transeuntis, sit intimè & substantialiter præsens loco corporeo, non est tamen in eo propriè tanquam in loco, sed impropriè tantum & metaphoricè.*
- 71.** Confirmatur: Angelus dicitur esse in loco, ex eo quod illum tangit: Sed illum non tangit contactu proprio, sed metaphoricò, ut patet ex supra dictis: Ergo non est in loco propriè, sed tantum metaphoricè, in quantum scilicet habet aliquid simile rei locali, nempe ut determinetur ad hunc locum potius, quam ad illum, ut ait S. Thomas loco ultimo citato, & infra magis declarabimus. Ex quo inferes, &
- 72.** Colliges secundò, ubi angelicum non esse proprium & prædicamentale, sed metaphoricum. Ubi enim consequitur ad locum, ejusque naturam sapit: Ergo si Angeli non sint in loco propriè, sed metaphoricè, non habent ubi proprium & prædicamentale, sed metaphoricum tantum & impropriè dictum.
- 73.** Confirmatur: Ubi prædicamentale, ex Gilberto Porretano, est circumscriptio corporis à circumscriptioe loci proveniens: Sed Angeli non circumscribuntur à loco: Ergo non habent ubi prædicamentale, sed tantum metaphoricum. Unde ait S. Thomas, vel author opusculi 42. tract. de prædicamentis cap. 1. de prædicamento ubi, de Angelis loquens: *De talibus non potest propriè dici esse in ubi: nam ea que sunt in ubi continentur in loco; sed hujusmodi magis continentur locum, quam continentur à loco; non ergo propriè sunt in ubi.*
- 74.** Confirmatur ampliùs: Illud solum pertinet ad prædicamentum ubi, quod facit per se primò suum subjectum præsens præsentia loci, non autem quod dat per se primò aliud genus præsentia, puta agentis ad passum, formæ ad materiam, vestis ad vestitum, quamvis secundariò & ex consequenti faciat etiam præsens loco: At ubi angelicum non causat per se primò præsentiam loci, sed tantum ex consequenti; primariò enim & directè facit præsentiam agentis ad passum: Ergo ubi angelicum non pertinet ad prædicamentum ubi. Major constat, quia effectus formalis ubi prædicamentalis est facere rem præsentem loco: Ergo hoc ipsi convenit per se primò. Unde etiam præsentia & conjunctio animæ ad corpus, non est ubi prædicamentale, licet nequeat informare nisi in alicui loco; & præsentia vestis ad rem vestitam, licet sine loco esse non possit, quia tamen per se primò non constituit rem in loco seu ubicatam, sed indutam, non ponitur in prædicamento ubi, minor etiam probatur: quia præsentia resultat aut quasi resultans ex contactu agentis ad passum, vel patientis ad agens, est directè & per se primò præsentia agentis ad passum, vel e contra; ex consequenti vero, quia tale passum vel agens est in loco, habet quod sit præsentia ad locum. Similiter præsentia quæ resultat ex actione animæ ad corpus, primariò & directè est præsentia informantis, secundariò vero ex consequenti, præsentia ubicalis: non quod tales præsentia secundariæ, sint verè & propriè præsentia locales, & ubicales (jam enim quælibet earum poneretur in duobus prædicamentis) sed quia aliquam habent cum præsentia locali & cum ubi prædicamentali, similitudinem, & analogiam, sequenti corollario exponendam.
- Dices: Ratio substantiæ est univocè communis substantiæ spirituali & corporeæ: Ergo ubi erit etiam commune univocè ubi circumscriptivo seu corporeo, & definitivo seu spirituali; subindeque utrumque in prædicamento ubi ponetur: maxime quia non est assignabile aliud prædicamentum, in quo directè possit locari ubi angelicum.
- Respondeo concessio Antecedente, negando Consequentiam & paritatem: quia ut aliquid pertineat directè ad prædicamentum substantiæ, sufficit quod componatur ex genere & differentia; hoc vero competit substantiæ spirituali: ut autem aliquid directè ponatur in prædicamento ubi, oportet quod resultet ex circumscriptioe loci corporei (ut patet ex definitione seu descriptione ubi, à Gilberto tradita, & à Philosophis communiter recepta) & quod per se primò & directè faciat præsentiam in loco: hæc autem non conveniunt ubi angelico, ut patet ex dictis.
- Ad illud quod additur dicendum est, quod cum præsentia Angeli ad locum, nihil aliud sit quam ejus operatio, formaliter immanens, & virtualiter transiens, secundum quod existit Angeli immediatè immediatione suppositi, & dicitur ordinem transcendentalem ad locum, ut sequenti corollario declarabimus; ad illud prædicamentum directè pertinet, ad quod spectant actiones formaliter immanentes: illæ autem in prædicamento qualitatris ponuntur, ut docent nostri Thomistæ in Philosophia: Ergo & ubi angelicum.
- Colliges tertio, ubi angelicum non distinguitur realiter formaliter ab ipsa operatione Angeli seu contactu virtutis angelicæ ad locum, sed est se ejusmodi operationem, secundum quod ab ipso Angelo immediatè immediatione tam supposito quam virtutis procedit, dicitur ordinem aut quasi ordinem transcendentalem ad locum.
- Patet hoc corollarium ex precedentibus: cum enim ubi angelicum non sit prædicamentale, sed metaphoricum; nihil aliud esse potest quam ipsa operatio Angeli, ut habet aliquam similitudinem & analogiam cum ubi corporeo, consistentem in eo quod sicut ubi corporeum & prædicamentale ponit corpus realiter præsens & unitum loco, ac limitat ipsum ad hoc ut sit ita præsens uni loco, ut non sit in alio; ita similiter operatio Angeli in loco